

רשומות

הצעות חוק

12 בפברואר 1997

2582

ה' באדר א' התשנ"ז

עמוד

170	הצעת חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 34)
172	הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 4) (בחירת נציגי הכנסת בוועדות לבחירת דיינים, קאדים, קארי מדיהב ושופטים), התשנ"ז-1997
174	הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 29), התשנ"ז-1997

מתפרסמות בזה הצעות חוק מטעם ועדת הכנסת:

מ ב א

מטרת שלושת החוקים המוצעים בחוברת זו היא לאפשר לכנסת לקבוע סייגים לבחירתו של חבר מטעמה לאחד מן התפקידים האלה: יושב ראש הכנסת, סגן יושב ראש הכנסת, חבר בוועדות לבחירת דיינים, קאדים, קארי מדיהב ושופטים וחבר בוועדת האתיקה של חברי הכנסת, וכן לאפשר לה להחליט על השעיה או על העברה של חבר מטעמה מכהונתו באחד מהתפקידים האמורים במקרים שבהם הוגש כתב אישום נגד אותו חבר או שהחבר הורשע בעבירה שיש עמה קלון.

הצעת חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 34)

1. תיקון סעיף 20 האמור בסעיף 20 לחוק יסוד: הכנסת, יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
"ב) הכנסת רשאית, בתקנונה, לקבוע סייגים לבחירתו של חבר הכנסת שהיועץ המשפטי לממשלה ביקש ליטול את חסינותו או שמתקיימים נגדו הליכים פליליים, לכהונת יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת."
2. תיקון סעיף 20א בסעיף 20א לחוק יסוד: הכנסת –
(1) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:
"1ג) (1) הושעה יושב ראש הכנסת מכהונתו, בהחלטה לפי סעיף 20ב(א), יכהן סגן ליושב ראש הכנסת כיושב ראש הכנסת בפועל, עד לביטול ההשעיה או עד לבחירת יושב ראש חדש, לפי הענין;
(2) הועבר יושב ראש הכנסת מכהונתו בהחלטה לפי סעיף 20ב(ב), יכהן סגן ליושב ראש הכנסת כיושב ראש הכנסת בפועל עד לבחירת יושב ראש חדש";
(2) בסעיף קטן (1), במקום "או (ג)" יבוא "(ג) או (1ג)".
3. הוספת סעיף 20א אחרי סעיף 20א לחוק יסוד: הכנסת, יבוא:
"השעיה והעברה מכהונה של יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת
20ב. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להשעות מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, לתקופה שתקבע, או לקבוע סייגים לכהונתו, אם ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו או אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים וזאת בין אם ניטלה חסינותו ובין אם לאו; הוראות סעיף קטן זה באות להוסיף על הוראות סעיף 20א ולא לגרוע מהן.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1** סעיף 20 לחוק יסוד: הכנסת, קובע לאמור:
"היושב ראש והסגנים
20. הכנסת תבחר מבין חבריה יושב ראש וסגנים ליושב ראש".
מוצע להסמיך את הכנסת לקבוע בתקנונה סייגים לבחירת חבר בה לאחת הכהונות האמורות, אם היועץ המשפטי לממשלה ביקש ליטול את חסינותו של אותו חבר או אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים וזאת בין אם הוסרה חסינותו ובין אם לאו.
- סעיף 2** סעיף 20א לחוק יסוד: הכנסת, קובע באילו מקרים יש לבחור סגן מסגניו של יושב ראש הכנסת כממלא מקום ליושב ראש הכנסת או כיושב ראש הכנסת בפועל ואת דרך בחירתו. בעקבות ההצעה להוסיף סעיף 20א שענינו, בין השאר, השעיה והעברה של יושב ראש הכנסת מכהונתו (סעיף 3 המוצע), מוצע להוסיף הוראות בדבר מינוי של יושב ראש בפועל
- בנסיבות שבהן יושב ראש הכנסת הושעה או הועבר מכהונתו ולהחיל את ההסדר הקבוע בסעיף 20א גם על נסיבות אלה.
סעיף 3 לסעיף קטן (א)
מוצע לקבוע בחוק יסוד כי במקרים שבהם ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותו של יושב ראש הכנסת או של סגן ליושב ראש הכנסת, או שמתקיימים נגד אחד מהם הליכים פליליים, תהא הכנסת רשאית בהחלטה ברוב חבריה, להשעותם מכהונתם.
בחוק יסוד: הכנסת, בסעיף 20א ישנה הוראה שענינה השעיה של חבר הכנסת.
סעיף 20א קובע לאמור:
"השעיה
20ב. (א) חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית, רשאית ועדת הכנסת, על פי הצעת כל חבר הכנסת,

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 69; התשנ"ז, עמ' 234.

(ב) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להעביר מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, אם קבעה כי אין הוא ראוי לכהונתו מחמת שהורשע, במהלך כהונתה של אותה כנסת, בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט שיש עם העבירה קלון; הכנסת רשאית להחליט כאמור כאשר הוראות סעיף 42 אינן חלות לגבי אותו יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת.

(ג) הכנסת לא תשעה ולא תעביר מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, ולא תקבע סייגים לכהונתו, אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב חבריה.

(ד) ועדת הכנסת לא תציע להשעות או להעביר מכהונתם את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, או לקבוע לה סייגים, והכנסת לא תחליט לעשות כן, אלא לאחר שניתנה להם הזדמנות להשמיע את דברם.

ד ב ר י ה ס ב ר

העבירה קלון, תיפסק חברותו בכנסת ביום שפסק הדין נעשה סופי, ואין נפקא מינה אם העבירה נעברה בזמן שהיה חבר אותה הכנסת, חבר כנסת קודמת או לפני שהיה לחבר הכנסת.

מוצע לקבוע לענין יושב ראש הכנסת וסגן ליושב ראש הוראות דומות לאלו של חוק-יסוד: הממשלה, ולהסמיך את הכנסת לקבל החלטה, ברוב חבריה, על העברתם מתפקידם אם היושב ראש או סגן ליושב ראש הורשעו בפסק דין סופי בעבירה שיש עמה קלון.

עוד מוצע כי ההזראה האמורה תחול רק במקרים שאינם נכנסים לגדר הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, ולפיה אין שיקול דעת לכנסת לגבי הפסקת חברותו של חבר הכנסת מאחר שמדובר בנסיבות חמורות שבהן נידון חבר הכנסת לעונש מאסר בפועל.

לסעיף קטן (ג)

מוצע כי הכנסת תחליט על השעיה והעברה של יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת או על סייגים לכהונתם רק לפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב חבריה.

לסעיף קטן (ד)

מוצע לחייב הן את הכנסת והן את ועדת הכנסת לתת הזדמנות ליושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת להשמיע את דברם בטרם יפעלו לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) המוצעים.

לסעיפים קטנים (ה) ו-(ו)

מוצע שההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה וכי הליכי הדיון ייקבעו בתקנון.

להשעותו מכהונתו כחבר הכנסת למשך הזמן שפסק הדין אינו סופי.

(ב) חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית ונידון למאסר, רשאית ועדת הכנסת, על פי הצעת כל חבר הכנסת, להשעותו מכהונתו בכנסת למשך הזמן שהוא נושא את עונש המאסר.

(ג) ועדת הכנסת לא תחליט לפי סעיף זה אלא לאחר שניתנה לחבר הכנסת הזדמנות להשמיע את דברו.

מוצע כי לענין השעיה של יושב ראש הכנסת וסגניו מכהונתם תהא הוראה נוספת המסמיכה את הכנסת להשעותם לא רק במקרים שבהם הורשעו בעבירה אלא גם במקרים שבהם ביקש היועץ המשפטי לממשלה ליטול את חסינותם או שמתקיימים נגדם הליכים פליליים.

לסעיף קטן (ב)

חוק-יסוד: הממשלה, בסעיף 26, מסמיך את הכנסת להעביר מכהונתו ראש ממשלה שהורשע בעבירה שיש עמה קלון.

חוק-יסוד: הכנסת, קובע הוראות לענין העברת חבר הכנסת מכהונתו, רק לגבי חבר כנסת שהורשע בעבירה פלילית שיש עמה קלון ונגזר עליו עונש מאסר בפועל.

סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, קובע לאמור:

"חבר הכנסת שהורשע

42. חבר הכנסת שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית ונידון לעונש מאסר בפועל, וקבע בית המשפט, ביוזמתו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, שיש עם

- (ה) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.
 (ו) הליכי הדיון בוועדה ובכנסת ייקבעו בתקנון הכנסת.¹

סייג לתחולה 4. חוק זה לא יחול על חבר הכנסת שחסינותו ניטלה לפני תחילתו.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 סעיף 42 לחוק יסוד: הכנסת, שענינו "חבר הכנסת שהורשע", המצוטט לעיל, חוקק בשנת התשנ"ה בחוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 18) הסעיף המוצע הולך בעקבות חוראת התחולה שנקבעה בעת חקיקת סעיף 42א.

הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 4) (בחירת נציגי הכנסת בוועדות לבחירת דיינים, קאדים, קאדי מד'הב ושופטים), התשנ"ז-1997

1. בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994,¹ אחרי סעיף 5 יבוא:
6. (א) הכנסת רשאית, בתקנונה, לקבוע סייגים לבחירת חבר מטעמה בוועדה, רכזי השעיה של חבר עד לסיום ההליכים המשפטיים נגדו, וכן העברה של חבר בוועדה מכהונתו בה, אם הואשם בעבירה, או שהורשע בעבירה וקבע בית המשפט שיש בעבירה קלון.
- (ב) העבירה הכנסת מכהונתו חבר בוועדה, תבחר חבר אחר במקומו; השעתה הכנסת מכהונתו חבר בוועדה תבחר חבר אחר במקומו למשך תקופת ההשעיה.
- (ג) לענין זה, "ועדה" -
- (1) ועדת המינויים שלפי סעיף 6 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;²
- (2) ועדת המינויים שלפי סעיף 4 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961;³

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע להסמיך את הכנסת בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - חוק הכנסת), לקבוע בתקנונה סייגים לבחירת חבר מטעמה לוועדות הבהירה של הדיינים, הקאדים, הקאדי מד'הב והשופטים, וכן לקבוע דרכי השעיה והעברה מכהונה של חבר כאמור אם אותו חבר הואשם בעבירה או הורשע בעבירה שיש עמה קלון.

בהמשך לתיקון חוק הכנסת מוצע גם לתקן את התוקים הבאים בהתאם: חוק הדיינים, התשט"ו-1955, חוק הקאדים, התשכ"א-1961, חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962, וחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984, ולקבוע בהם כי בחירותם ותקופת כהונתם של חברי הכנסת שיכהנו כנציגי

¹ סעיף 4 שמוצע להוסיפו לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, בה"ח התשנ"ז, עמ' 115, צריך להיות סעיף 5.
² ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; התשנ"ו, עמ' 372; ד"ח התשנ"ז, עמ' 115.
³ ס"ח התשט"ו, עמ' 68.
 ס"ח התשכ"א, עמ' 118.

(3) ועדת המינויים שלפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962⁴;

(4) הועדה לבחירת שופטים שלפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה⁵.

2. בחוק הדיינים, התשט"ו-1955, בסעיף 6(א), אחרי "עד שתבחר הכנסת החדשה חברים אחרים במקומם" יבוא "והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994".
3. בחוק הקאדים, התשכ"א-1961, בסעיף 4(א), אחרי "עד שתבחר הכנסת החדשה חברים אחרים במקומם" יבוא "והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994".
4. בחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962, בסעיף 11(א) -
- (1) בסוף הפסקה המתחילה במילים "חבר כנסת דרוזי שייבחר" יבוא "והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - חוק הכנסת)";
- (2) לפני הפסקה המתחילה במילים "חבר כנסת דרוזי נוסף" יבוא:
- "היה חבר כנסת דרוזי אחד בלבד, יכהן הוא כחבר הועדה, ללא בחירה, ותקופת כהונתו תהא כתקופת כהונתו של חבר כנסת דרוזי שנבחר על ידי הכנסת; ובלבד שאם אינו יכול לכהן כחבר הועדה מפאת הוראות חוק הכנסת ינהגו כאילו אין בכנסת חבר כנסת דרוזי; והוא הדין אם לא רצה אותו חבר לכהן כחבר הועדה או התפטר מחברותו בה";
- (3) בסוף הפסקה המתחילה במילים "חבר כנסת דרוזי נוסף" יבוא "והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת".
5. בחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁶, בסעיף 6(1), אחרי "עד שהכנסת החדשה תבחר חברים חדשים במקומם" יבוא "והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994".
6. הוראות חוק זה לא יחולו על חבר הכנסת שחסינותו ניטלה לפני תחילתו של החוק.

ד ב ר י ח ס ב ר

הנדרשת בשל כך שנציג הכנסת בוועדה למינוי קאדי מדיהב לפי חוק זה, יכול שיהא גם דרוזי שאינו חבר הכנסת. מוצע על כן, לשם שמירה על טוהר המידות, להחיל את הוראות חוק הכנסת גם על כהונתו של נציג כנסת כאמור.

הכנסת בוועדות הבחירה לדיינים, לקאדים לקאדי מדיהב ולשופטים, תהא בכפוף להוראות חוק הכנסת.

בסעיף 4 לחוק המוצע שענינו תיקון חוק בתי הדין הדרוזיים, התשכ"ג-1962, מוצעת הוראה נוספת

⁴ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20.

⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

**הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תקון מס' 29),
התשנ"ז-1997**

1. תיקון סעיף 30ד. בחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, בסעיף 30ד, האמור בסעיף קטן (ב) יסומן "(1)" ואחריו יבוא:
- "(2) סייגים למינוי חבר הכנסת כחבר בוועדת האתיקה והוראות בדבר השעייתו מחברותו בוועדה, או העברתו מכהונה בה, ייקבעו בתקנון הכנסת."

ד ב ר י ה ס ב ר

לאור תפקידיה של ועדת האתיקה מוצע לקבוע רמת התנהגות גבוהה במיוחד לגבי חבר הכנסת החבר בוועדת האתיקה או המועמד לכהן כחבר בה, ולקבוע בתקנון הכנסת סייגים למינוי חבר הכנסת בוועדת האתיקה והוראות בדבר השעייתו או העברתו מחברותו בוועדה בנסיבות מסוימות.

סעיף 30ד לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, קובע את הרכבה, סמכותה, ודרך מינויה של ועדת האתיקה של חברי הכנסת. סעיף זה קובע, בין השאר, כי חבר הכנסת שעשה אחד המעשים המנויים בסעיף יהיה נתון לשיפוטה של ועדת האתיקה.

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 228; התשנ"ז, עמ' 60.